

POSTANOWIENIE

Dnia 20 listopada 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski

w sprawie z odwołania J. L.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych III Oddziałowi w Warszawie
o rentę socjalną,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 20 listopada 2024 r.,
skargi kasacyjnej odwołującej się od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie
z dnia 20 września 2023 r., sygn. akt III AUa 3664/22,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.
[SOP]

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Warszawie wyrokiem z 20 września 2023 r. oddalił apelację J. C. od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z 22 września 2022 r., którym oddalono jej odwołanie od decyzji pozwanego ZUS III Oddział w Warszawie z 8 czerwca 2021 r., odmawiającej jej prawa do renty socjalnej, wobec nieustalenia całkowitej niezdolności do pracy.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

J. C. (ur. [...]1983 r.), miała prawo do renty socjalnej od 1 lipca 2019 r. do 31 stycznia 2021 r. 29 stycznia 2021 r. złożyła wniosek o dalszą rentę socjalną. 13 kwietnia 2021 r. lekarz orzecznik ZUS stwierdził, że nie jest całkowicie niezdolna do pracy. Orzeczenie zostało wydane po uwzględnieniu badania bezpośredniego i

dokumentacji medycznej. Komisja lekarska ZUS 27 maja 2021 r. orzekła, że J. C. nie jest całkowicie niezdolna do pracy.

Ubezpieczona ma stwierdzony zespół Aspergera oraz zaburzenia depresyjne i lękowe mieszane. Obecnie nie leczy się psychiatrycznie i nie przyjmuje leków ze wskazań psychiatrycznych. Aktualnie nie ma objawów psychotycznych, jest w wyrównanym nastroju, z prawidłowym napędem, bez istotnych dolegliwości psychicznych. J. C. nie jest całkowicie niezdolna do pracy (opinia biegłego psychiatry).

Sąd Okręgowy w oparciu o materiał zebrany przed organem rentowym i opinię biegłego ustalił, że wnioskodawczyni nie jest całkowicie niezdolna do pracy.

Sąd Apelacyjny podzielił ustalenia Sądu Okręgowego i wyprowadzone na ich podstawie wnioski oraz ocenę prawną i uznał, że nie zachodzi potrzeba szczegółowego ich powtarzania. Wbrew zarzutom apelacji, opinia biegłego odpowiada na wszystkie istotne pytania, nie zawiera sprzeczności ani błędów, wnioski biegłego są zrozumiałe i dobrze umotywowane, a zarazem logiczne. Opinia została sporządzona z należytą starannością i może stanowić podstawę wydania stanowczych ustaleń sądu.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, brak jest uzasadnionych podstaw, aby zakwestionować fachowość i rzetelność biegłego opiniującego w sprawie. Nie może stanowić uzasadnionej podstawy apelacyjnej polemika skarżącej z wynikami postępowania dowodowego i ich oceną. Odwołująca się nie wykazała braku kompetencji czy niezbędnych kwalifikacji po stronie tego biegłego, jak też błędów, sprzeczności ani istotnych wad w opinii.

Wyrok został zaskarżony skargą kasacyjną wniesioną przez ubezpieczoną, w której podniesiono, że w sprawie zachodzi nieważność postępowania a także występuje istotne zagadnienie prawne i potrzeba jednolitej wykładni.

Skarżąca argumentowała, że „zgodnie z uchwałą pełnego składu Sądu Najwyższego-połączonych Izb Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z 23.01.2020 r. (BSA 1-4110-1/20, Lex nr 2770251), sprzeczność składu z przepisami prawa w rozumieniu art. 379 pkt 4 k.p.c. zachodzi także wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego w sądzie powszechnym na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie

określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw, jeżeli wadliwość procesu powoływania prowadzi, w konkretnych okolicznościach, do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności. Zasada wyrażona w uchwale ma *ex lege* moc zasady prawnej, a zgodnie z uchwałą Sądu Najwyższego z 5.04.2022 r., III PZP 1/22 (OSNP 2022 nr 10, poz. 95) uchwała zachowuje moc prawną pomimo innego w tym przedmiocie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 20.04.2020 r. (U 2/20) (zob. krytyczna literatura i jednoznacznie krytyczne poglądy doktryny względem wyroku Trybunału Konstytucyjnego, przedstawione w uzasadnieniu postanowienia Sądu Najwyższego z 13.04.2023 r., sygn. III CB 6/23 (www.sn.pl)).

Pani sędzia D. S. została powołana do pełnienia funkcji sędziego Sądu Apelacyjnego po przedstawieniu jej kandydatury na mocy uchwały nr [...] /2019 Krajowej Rady Sądownictwa z 8 listopada 2019 r. Pani sędzia D. S. została powołana postanowieniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z 6.06.1991 r., natomiast do pełnienia urzędu sędziego Sądu Apelacyjnego w [...] została powołana postanowieniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z 15 grudnia 2020 r. (Monitor Polski z 2021 r., poz. 48).

Zgodnie z przywołaną powyżej uchwałą pełnego składu Sądu Najwyższego - połączonych Izb Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z 23.01.2020 r. w ocenie wpływu wadliwości powołania na urząd sędziego na dochowanie standardu bezstronności i niezawisłości sądu mogą mieć znaczenie szczególne okoliczności dotyczące samego sędziego”.

Skarżąca przedstawiła szereg okoliczności mających – w jej ocenie – być wystarczające do stwierdzenia wątpliwości, o których mowa w uchwale pełnego składu Sądu Najwyższego - połączonych Izb Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z 23.01.2020 r. (BSA 1-4110-1/20, Lex nr 2770251) i uchylenia zaskarżonego orzeczenia do ponownego rozpoznania z uwagi na nieprawidłowo ukształtowany skład sądu.

Ponadto skarżąca przedstawiła rozbieżności orzecznicze, które nie pozwalają – w jej ocenie - w sposób jasny określić, „w jaki sposób sądy powszechne dokonują wykładni znaczenia pojęć użytych w przepisach Ustawy i Ustawy o Rentach i Emeryturach, tj. art. 4 ust. 1 Ustawy oraz art. 12 Ustawy o Emeryturach i Rentach w zw. z art. 15 Ustawy, a co za tym idzie, jak na tle takich spraw należy stosować art. 278 §1 k.p.c. i 280 k.p.c., które określają zakres sięgania przez sądy orzekające w takich sprawach po opinie biegłych”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W pierwszej kolejności należy odnieść się do zarzutu nieważności postępowania.

Uchwała Sądu Najwyższego nie może być sprzeczna z ustawą. Sama w sobie nie jest też źródłem prawa powszechnego i dlatego nie zastępuje ustawy (art. 87 ust. 1, art. 176 ust. 2 Konstytucji RP).

Za właściwe należy przyjąć stanowisko, iż uchwała składu połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., BSAI-4110-1/20, nie wiąże formalnie sędziów Sądu Najwyższego, natomiast zawarte w niej myśli mogą być wykorzystywane w praktyce orzeczniczej w granicach normalnych sposobów wykładni prawa (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 listopada 2021 r., IV KO 86/21).

Ustrój i właściwość sądów oraz postępowanie przed sądami określają ustawy (art. 176 ust. 1 Konstytucji). Uchwała Sądu Najwyższego nie mogła wyłączyć od orzekania określonej grupy sędziów, a tym bardziej indywidualnego sędziego.

Bezprzedmiotowy jest zatem zarzut nieważności postępowania z art. 379 pkt 4 k.p.c., gdyż nie spełnia się ustawowa przesłanka wyłączenia sędziego z mocy ustawy z art. 48 k.p.c. a także z art. 49 ust. 1 k.p.c. Nie jest nią powołanie sędziego przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa (zob. choćby wyroki Trybunału Konstytucyjnego: z 2 czerwca 2020 r., P 13/19, z 23 stycznia 2022 r., P 10/19).

Ustawa z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym wprost stanowi, iż niedopuszczalne jest ustalanie lub ocena przez Sąd Najwyższy lub inny organ władzy zgodności z prawem powołania sędziego lub wynikającego z tego powołania uprawnienia do wykonywania zadań z zakresu wymiaru sprawiedliwości (art. 29 § 3).

Przechodząc do oceny podstaw przedsądu należy stwierdzić, że skarżąca w istocie domaga się potwierdzenia określonego poglądu, który sam w sobie nie stanowi szczególnego *novum*, gdyż w zasadzie odpowiedzią jest treść art. 278 k.p.c. i sposób jego stosowania w konkretnych okolicznościach sprawy. Metodologia stosowania art. 278 k.p.c. i jego interpretacji utrwalona w orzecznictwie sądowym nie prowadzi ani do przyjęcia założenia, że powstała rozbieżność w orzecznictwie lub że zrodziło się istotne zagadnienie prawne. Wręcz przeciwnie, przyjęty przez sądy niższych instancji orzekających w tej sprawie sposób wykładni i stosowania tego przepisu pozostaje spójny z najnowszymi wypowiedziami Sądu Najwyższego. Tytułem przykładu należy powołać choćby postanowienie z 24 września 2024 r., III USK 247/24 (LEX nr 3770482) „(...) Sąd nie może samodzielnie dokonać ustaleń dotyczących stanu zdrowia i stopnia naruszenia sprawności organizmu pod kątem zachowania lub braku zdolności do pracy. Ograniczenie samodzielności sądu w zakresie dokonywania ustaleń wymagających wiadomości specjalnych, wynikające z art. 278 § 1 k.p.c. obejmuje również ocenę wzajemnego powiązania ustalonych schorzeń i skutków tych relacji oraz stosowanych procedur leczniczych dla ustalenia przesłanki całkowitej niezdolności do pracy. Sąd nie może - wbrew opinii biegłych, dostarczających sądowi wiedzy specjalistycznej koniecznej do dokonania oceny stanu zdrowia osoby ubiegającej się o świadczenie rentowe, w tym rodzaju występujących schorzeń, stopnia ich zaawansowania i nasilenia związanych z nimi dolegliwości, stanowiących łącznie o zdolności do wykonywania zatrudnienia bądź braku takiej zdolności - oprzeć się na własnym przekonaniu, zasadach logicznego myślenia, doświadczenia życiowego i wiedzy powszechnej, które to kryteria ze zrozumiałych względów nie obejmują specjalistycznej wiedzy medycznej”.

Tym samym przedstawiona przez skarżącą przesłanka przedsądu nie jest istotnym zagadnieniem prawnym ani nie wykazuje potrzeby wykładni powołanego

przepisu, lecz w istocie przenosi rozważania na konieczność oceny materiału dowodowego zebranego w sprawie, co powinno mieć miejsce dopiero na etapie oceny zarzutów podstaw kasacyjnych. Ponadto wniosek niedopuszczalnie zrównuje istotne zagadnienie prawne z potrzebą wykładni przepisów, choć są to odrębne podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.

Z tych motywów orzeczono jak w sentencji (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

ł.n

r.g.